

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ
МИНИСТРЛІГІ

М.ӘУЕЗОВ атындағы ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН УНИВЕРСИТЕТІ

«МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ ӨНЕР» ФАКУЛЬТЕТІ

«Бейнелеу өнері мен технологияны оқыту әдістемесі» КАФЕДРАСЫ

В007 – «Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау»
білім беру бағдарламасының тобы бойынша талапкерлерге арналған
шығармашылық емтиханның

БАҒДАРЛАМАСЫ

Шымкент, 2023 ж.

Құрастырушылар: п. ф. д., профессор Жолдасбекова С. А.

п. ф. к., аға оқытушы Бүркітбаев Т. С.

аға оқытушы Күнжігітова Г.Б.

Бағдарлама "Бейнелеу өнері мен технологияны оқыту әдістемесі"
кафедрасының отырысында каралды.

Хаттама №16, «24».04.2023ж.

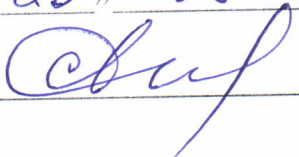
Кафедра менгерушісі С. А. Жолдасбекова

Бағдарлама «Мәдениет және өнер» факультетінің әдістемелік
комиссиясымен мақұлданған, хаттама № _____ «_____» _____ 2023 ж.

ӘК төрайымы М.Н. Өмірбек

Бағдарлама М.Әуезов атындағы ОҚУ оқу-әдістемелік кеңесінің мәжілісінде
талқылынып, бекітілген.

№ 6 хаттама, «26» 05 2023ж.

ОӘК хатшысы Т.С. Аубакирова

ТҮСІНДІРМЕ ЖАЗБА

"Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарына оқуға қабылдаудың үлгілік қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 600 бұйрығынегізінде әзірленген.

Қабылдау емтиханының мақсаты - талапкерлердің көркемдік-еңбек даярлығының деңгейін тексеру.

Қабылдау емтиханының міндеті:

- Сурет адам бетінің гипстен жасалған маскасының суретімен тұрған жұмыс орындайды (мысалы: мата беріне қойылған немесе матасыз және т.б.).

- Кескіндеме (натюрморт)

Қабылдау емтиханының міндеттері:

Сурет бойынша жұмысты орындау кезінде талапкерлердің орындайтын **міндеттері:**

1. Қағаз парағындағы суреттің композициялық орналасу шешімі.

2. Гипс масканы кеңістікте орналасуын жазықтықта беру.

3. Сызықтық-конструктивті құрылыс .

4. Иішiнiң пропорциялары мен перспективалық өзгерiстерiн беру.

Күндiзгi жарық жағдайында суреттiң тоналды шешiмi. **Кескiндеме** жұмыстарын орындау кезiнде талапкерлер шешетiн мiндеттер:

1. Қағаз парағындағы геометриялық фигуралардан натюрморт композициясын құру.

2. Заттардың пропорционалды қатынастарын анықтау және олардың қағаз бетінде кеңістіктік орналасуы.

3. Натюрморт құрамындағы түс пен тональды қатынастарды, түс бірлігін беру.

4. Жарық көзін ескере отырып, натюрморттағы заттар мен кеңістіктің көлемін беру.

5. Түсті және тональды қатынастар арқылы натюрморттың композициялық орталығын анықтау.

Талапкер мыналарды білуі керек:

- Бейнелеу өнері сауаттылығының қарапайым негіздерін;
- бейнелеу өнері композициясының негізгі заңдылықтарын;
- сурет салу және кескіндеменің көркемдік құралдарын;
- суреттің сызықтық-конструктивті құрылыстың негіздерін;
- түс үйлесімінің негіздерін;
- қарындашпен және акварельмен жұмыс істеудің негізгі әдістерін.

мынадай іскерліктерді игеруі керек:

- академиялық жұмыстарда бейнеленген объектілердің пропорцияларын, иішiнiң көлемiн, олардың кеңiстiктiк орналасуы мен материал құрылымын дұрыс беру;

мыналарды меңгеруі керек:

- бейнелеу өнері сауаттылығының негіздері туралы ақпарат;
- қарындашпен жұмыс істеу дағдылары;
- қылқаламды қолдану және акварель бояуларымен жұмыс істеу дағдылары;

В007 Білім беру бағдарламалары тобына түсетін талапкерлер - 6B01430 – «Бейнелеу өнері және сызу», 6B01431- «Визуалды өнер, көркем еңбек, графика және жобалау», 6B01450 - «Кәсіптік оқыту», 6B01451- «Көркем еңбек және сызу» бағыттарының бірін таңдайды, бағдарлама әлемдік және Қазақстандық реалистік мектептің ең озық дәстүрлері мен тәжірибелерін пайдалануға негізделген және болашақ мамандар адам мен оны қоршаған заттарды терең зерттеп білуге бағыттайды.

Негізгі ереже:

Қабылдау емтиханы алдында өткізілетін мамандық әңгімесі барысында оның білім деңгейіне, сурет салу қабілетіне, қоғамдық талапқа орай талапкердің мамандықты дұрыс таңдауына ықпал ету мақсатында өткізіліп, төмендегі мәселелер анықталады:

- талапкердің бейнелеу өнері және сызу бойынша сурет салу деңгейі, оның осы кездегі кескіндеме жұмысының негізгі бағыт-бағдарын меңгеруі.

Қазіргі кездегі жастардың және тұрғындар арасында суретті салу жұмысын ұйымдастырудың әр түрлі формасына талапкердің ыңғайы мен қабілеті. Одан бөлек талапкердің таңдаған көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау білім беру бағдарламалары тобына орай шығармашылық емтихан талаптарына сай ұйымдастырылған қойылым жұмыстарының негіздерін қамтиды:

- Сурет адам бетінің гипстен жасалған маскасының суретімен тұрған жұмыс орындайды (мысалы: мата беріне қойылған немесе матасыз және т.б.).

- Кескіндеме (натюрморт)

Бұлардан бөлек талапкер комиссияға өзінің шығармашылық мүмкіндігін, суреттері (еркін тақырыпта орындап жүрген) және республикалық, қалалық және аудандық деңгейде ұйымдастырылған көрмеге қатысқан шығармашылық жұмыстарын ұсына алады.

Емтихан талаптары

Шығармашылық емтихандар екі кезеңде өткізіледі:

1. Сурет (адам бетінің гипстен жасалынған маскасының суреті) (ақ-қара)

2. Кескіндеме (натюрморт)

Талапкер шығармашылық емтихан тапсыру кезеңінде нысанға қарап, сурет өнері арқылы адам бетінің гипстен жасалған маскасының суретін салады, оның көлеңке жарығын дәл таба білуі, қағаз бетіне дұрыс орналастыра отырып, білім деңгейін көрсетеді.

№ 1 шығармашылық емтихан: Сурет (адам бетінің гипстен жасалған маскасының суреті). (ақ-қара)

Тапсырма: Гипстен жасалынған масканың суретін графиттік қаламмен салу.

Талапкердің алдына қойылған міндеттеме – гипстен жасалынған бастың сипатын және сызықтық-конструктивтық көлемін көрсету, форматың бетіне дұрыс орналасуын дұрыс сақтай отырып, көлеңке жарығын және көмекші сызықтарды пайдалана отырып салу.

Материалдар: А3 форматтағы қағаз, үшкірленген графиттік қарандаштар, жұмсақ өшірілетін өшіргіш (ластик).

№ 2 шығармашылық емтихан: «Кескіндеме» (натюрморт)

Талапкер нұсқаға қарап акварель бояумен кескіндемелік натюрморттық жұмыс орындайды (мысалы: мата бетіне қойылған күрделі емес натюрморт, геометриялық денелерден құралған натюрморт және т.б.).

- Композиция заңдылықтарын сақтай отырып қағаз бетіне орналастыра білу;
- Бояумен көлеңке-жарықты беру деңгейі;
- Заттың материалын берудегі шеберлік және сурет салу техникасын жоғары;
- Жұмысты толық аяқтауы мен кескіндемелік сауаттылығы.

Материалдар: А3 форматтағы қағаз, үшкірленген графиттік қарандаштар, жұмсақ өшірілетін өшіргіш (ластик), акварель, гуаш, түрлі-түсті қарандаштар.

**В007 – «Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау» білім беру бағдарламалары
тобы талапкерлеріне арналған шығармашылық емтихан бойынша бағалау
критерийлері
(оқу мерзімі – 4 жыл)**

«Сурет» пәні бойынша

1. Жоғары деңгей – 35 баллдан 45 баллға дейін – «өте жақсы»

1. Жұмыс өте жоғары деңгейде, барлық композиция заңдылықтарына сай орындалған;
2. Заттарды қағаз бетіне орналастыруы және конструктивтік құрылымын бейнелеуі, көлеңке-жарықты беруі өте жоғары деңгейде;
3. Заттардың материалын беруде тамаша шеберлік көрсеткен;
4. Сурет салу техникасын өте жоғары деңгейде меңгерген және жұмыс толық аяқталған;

2. Жеткілікті деңгей – 25 баллдан 35 баллға дейін – «жақсы»

1. Жұмысты талапқа сай орындаған, композиция заңдылықтары арқылы орындалған;
2. Суреттің орындалу техникасын жақсы меңгерген, қағаз бетіне орналастыру және көлеңке-жарық беруі жақсы;
3. Кеністік пен материалдықты жақсы берген, сурет салу техникасы жақсы;
4. Техникалық сауаттылығы және жұмыс формат бетінде жартылай бітпеген;

3. Орташа деңгей – 5 баллдан 25 баллға дейін – «қанағаттанарлық»

1. Сурет қағаз бетіне орташа орналастырған, сызықтық перспективасын көрсете алмаған;
2. Заттардың көлемін жарық пен көлеңкесі және композициялық шешімін орташа ұйымдастырылған;
3. Заттың штрихталуы орташа және жұмыс толық аяқталмаған;
4. Композициялық шешімі толыққанды ұйымдастырылған, шеберлігі төмен;

4. Төменгі деңгей -5 баллдан төмен – «қанағаттанарлықсыз»

1. Суретті қағаз бетіне орналастыра алмаған, перспектива заңдылығы мүлдем сақталмаған;
2. Заттардың жарық пен көлеңкесі көрсетілмеген және композициялық шешім жоқ;
3. Қағаз бетіне орналастыра алмаған және жарық пен көлеңке көрсетілмеген;
4. Штрих дұрыс істелмеген және жұмыс бітпеген;

«Кескіндеме» пәні бойынша

1. Жоғары деңгей -35-тен45 баллға дейін – «өте жақсы»

1. Кескіндемелік суретті қағаз бетіне өте жақсы орналастырған және заттың көлемі жарық пен көлеңкені бояу арқылы шешілген;
2. Натюрморттың композициялық шешімін өте сауатты ұйымдастырылған;
3. Бояу жағу техникасын өте жоғары деңгейде меңгерген және жұмыс толық аяқталған.

2. Жеткілікті деңгей –25-тен 35 баллға дейін – «жақсы»

1. Кескіндемелік суретті қағаз бетіне жақсы орналастырған және заттағы жарық пен көлеңкені орташа шешкен;
2. Композициялық шешімі орташа деңгейде ұйымдастырылған;
3. Бояу жағу техникалық сауаттылығы және жұмыс формат бетінде жартылай бітпеген.

3. Орташа деңгей –5тен 25 баллға дейін – «қанағаттанарлық»

1. Кескіндемелік сурет қағаз бетіне орташа орналастырған және жарық пен көлеңке анықталмаған;
2. Композициялық шешімі толыққанды ұйымдастырылған және бояу реңктерін жағу шеберлігі төмен;
3. Жұмыс толық аяқталмаған.

4. Төменгі деңгей -5 баллдан төмен – «қанағаттанарлықсыз»

1. Натюрмортты қағаз бетіне орналастыра алмаған және жарық пен көлеңке көрсетілмеген;
2. Композициялық шешім жоқ және бояу реңктері дұрыс жағылмаған;
3. Жұмыс бітпеген.

**В007 – «Көркем еңбек және сызу мұғалімдерін даярлау» (В01430 – «Бейнелеу өнері және сызу», В01431- «Визуалды өнер, көркем еңбек, графика және жобалау», В01450 - «Кәсіптік оқыту», В01451- «Көркем еңбек және сызу»)білім беру бағдарламалары тобы талапкерлеріне арналған шығармашылық емтихан бойынша қысқартылған оқу түріндегі талапкерлеріне арналған бағалау критерийлері
(Оқу мерзімі - 3 жыл)**

1. Жоғары деңгей -16-дан 20 баллды қоса – «өте жақсы»

1. Жұмыс өте жоғары деңгейде, барлық композиция заңдылықтарына сай орындалған;
2. Заттарды қағаз бетіне орналастыруы және конструктивтік құрылымын бейнелеуі, көлеңке-жарықты беруі өте жоғары деңгейде;
3. Заттардың материалын беруде тамаша шеберлік көрсеткен. Сурет салу техникасын өте жоғары меңгерген.

2. Жеткілікті деңгей -11-ден 16 баллға дейін – «жақсы»

1. Жұмысты талапқа сай орындаған, композиция заңдылықтары арқылы орындалған;
2. Суреттің орындалу техникасын жақсы меңгерген, қағаз беріне орналастыру және көлеңке-жарық беруі жақсы;
3. Кеңістік пен материалдықты жақсы берген, сурет салу техникасы жақсы.

3. Орташа деңгей -5-тен 11 баллға дейін – «қанағаттанарлық»

1. Сурет қағаз бетіне орташа орналастырған, сызықтық перспективасын көрсете алмаған;
2. Заттардың көлемін жарық пен көлеңкесі және композициялық шешімін орташа ұйымдастырылған;
3. Штрихталуы орташа және жұмыс толық аяқталмаған.

4. Төменгі деңгей -5 баллдан төмен – «қанағаттанарлықсыз»

1. Суретті қағаз бетіне орналастыра алмаған, перспектива заңдылығы мүлдем сақталмаған;
2. Заттардың жарық пен көлеңкесі көрсетілмеген және композициялық шешім жоқ;
3. Штрих дұрыс орындалмаған және жұмыс бітпеген.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ:

1. Болысбаев Д.С. Тұстану.-Шымкент: Әлем, 2017. -168 б.
2. Болысбаев Д.С. Кескіндеме техникасы және кескіндемелік материалдардың технологиясы.-Шымкент: Әлем, 2017. -218 б.
3. Бүркітбаев Т.С. Сурет. –Шымкент: М.Әуезов ат. ОҚМУ, 2015. -104б.
3. Прокофьев Н.И. Техника и технология живописных материалов. М., 2013. -152 с.
4. Алисимов Н.Н. Основы рисования. М., «Искусство» 2011. 148 с.
5. Барин А. наброски и зарисовки. М, 2010.
6. Тулебиев А.Т. Учитесь рисовать. - Алматы :Рауан, 2012. - 62с.